21501-30 Raad voor Concurrentievermogen

Nr. Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Vastgesteld (…)

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen aan het kabinet over een aantal brieven, waaronder de Geannoteerde agenda voor de formele Raad voor Concurrentievermogen op 3 en 4 december 2026 (document 2026Z25197).

De op 26 november 2026 toegezonden vragen en opmerkingen zijn met de door het kabinet bij brief van ……. 2026 toegezonden antwoorden hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Eijk

De adjunct-griffier van de commissie,
Krijger

Agenda

Geannoteerde agenda Raad voor Concurrentievermogen 3 en 4 december 2026 (brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat, H.G. Herbert, 16 november 2026) (nr. 2026Z25197);

BNC-fiche: Verordening EU-ruimtevaartagentschap (brief van de minister van Buitenlandse Zaken, T.B.W. Berendsen, 13 mei 2026) (Kamerstuk 22112, nr. 4345);

Verslag van de formele Raad voor Concurrentievermogen van 24 september 2026 (brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat, H.G. Herbert, 12 oktober 2026) (Kamerstuk 21501-30, nr. 715);

Nederlands EU-voorstel gerichte afbouw risicovolle strategische afhankelijkheden (brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat, H.G. Herbert, 16 oktober 2026) (Kamerstuk 32637, nr. 780);

BNC-fiche: Aanbestedingsverordening (Herziening van de Aanbestedingsrichtlijnen) (brief van de minister van Buitenlandse Zaken, T.B.W. Berendsen, 16 oktober 2026) (Kamerstuk 22112, nr. 4457);

BNC-fiche: Richtlijn erkenning kwalificaties derdelanders (brief van de minister van Buitenlandse Zaken, T.B.W. Berendsen, 30 oktober 2026) (Kamerstuk 22112, nr. 4470);

BNC-fiche: Herziening Richtlijn beroepskwalificaties (brief van de minister van Buitenlandse Zaken, T.B.W. Berendsen, 30 oktober 2026) (Kamerstuk 22112, nr. 4471);

BNC-fiche: Europese Innovatieverordening (brief van de minister van Buitenlandse Zaken, T.B.W. Berendsen, 30 oktober 2026) (Kamerstuk 22112, nr. 4475);

BNC-fiche: Aanbeveling testomgevingen voor regelgeving (Regulatory Sandboxes) (brief van de minister van Buitenlandse Zaken, T.B.W. Berendsen, 30 oktober 2026) (Kamerstuk 22112, nr. 4476);

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fractie

- Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

II. Antwoord / Reactie van het kabinet

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad voor Concurrentievermogen van 3 en 4 december 2026 en van de overige stukken die voor dit schriftelijk overleg zijn geagendeerd. Deze leden hebben nog enkele vragen.

Erkenning kwalificaties derdelanders en herziening Richtlijn beroepskwalificaties

De leden van de D66-fractie lezen dat een derdelander in de Europese Unie nu gemiddeld 14,2 maanden wacht op de erkenning van zijn beroepskwalificatie. Een diploma reist daardoor sneller dan zijn erkenning. Al die tijd kan een verpleegkundige niet op haar niveau aan de slag, terwijl een zorginstelling of een kleine werkgever zitten te springen om een collega die feitelijk al bestaat. Deze leden steunen daarom het doel van de Europese Commissie om die doorlooptijd terug te brengen tot vier à vijf maanden. Het kabinet onderschrijft dat doel, maar is kritisch over de voorgestelde beslistermijnen. Bij de herziening van de Richtlijn beroepskwalificaties ziet het bovendien liever af van compensatie voor aanvragers wanneer de overheid te laat een besluit neemt. Voor vergunningen spreekt het coalitieakkoord juist af om te bezien of overschrijding van een termijn door de overheid gevolgen krijgt, zoals automatische goedkeuring en kwijtschelding van leges. Hoe lang wacht een aanvrager in Nederland nu gemiddeld bij het CIBG en bij de Dienst Uitviering Onderwijs (DUO)? Is het kabinet bereid te investeren in de capaciteit die nodig is om ambitieuze Europese termijnen te halen, in de geest van het coalitieakkoord?

De leden van de D66-fractie lezen tevens dat het voorstel in de eerste plaats voordeel moet opleveren voor derdelanders die zich al op de interne markt begeven. Deze leden denken aan de arts of leraar die hier legaal woont, maar onder zijn niveau werkt omdat de erkenning van zijn diploma vastloopt. Het kabinet is zeer positief over Europese ondersteuning bij het controleren van de echtheid en de vergelijkbaarheid van buitenlandse diploma's. Deze leden delen die waardering. Is het kabinet bereid daarop vooruit te lopen, door nu al met andere lidstaten kennis over opleidingen in derde landen te delen? Daarnaast lezen deze leden dat de aanvraag van een verklaring van vakbekwaamheid per 1 januari 2027 niet langer kosteloos is. Wat gaat die verklaring kosten, en heeft het kabinet getoetst of dit tarief een drempel opwerpt in bijvoorbeeld de zorg, waar de tekorten groot zijn?

Europese Innovatieverordening en Aanbestedingverordening

De leden van de D66-fractie steunen het voorstel om de drie Aanbestedingsrichtlijnen samen te voegen in één verordening. Nu zet elke lidstaat dezelfde regels op zijn eigen manier om, en een mkb'er die over de grens wil inschrijven, moet per land opnieuw uitzoeken wat er van hem wordt verwacht. De leden van de D66-fractie delen ook de ambitie uit het coalitieakkoord dat de overheid vaker optreedt als *launching customer* (eerste klant) van nieuwe technologie. Innovatiegerichte inkoop is daarvoor het aangewezen instrument, en deze leden begrijpen dat het kabinet de procedureregels liever in de Aanbestedingsverordening onderbrengt. Zij zien wel een spanning tussen twee stukken op deze agenda. In het voorstel over strategische afhankelijkheden schrijft het kabinet dat kennis en technologie die met

publiek geld worden opgebouwd, zoveel mogelijk binnen de EU en bij gelijkgestemde partners moeten blijven. Bij innovatiegerichte inkoop betaalt de overheid precies voor het ontwikkelen van zulke kennis. Toch is het kabinet bij de Innovatieverordening terughoudend over een Europese voorkeur. Ziet het kabinet in deze vorm van inkoop een categorie waarvoor een Europese voorkeur eerder te rechtvaardigen is dan bij gewone inkoop, mits gelijkgestemde partners toegang houden? Tevens vragen deze leden hoe het kabinet voorkomt dat nieuwe procedureregels de wendbaarheid ontnemen aan het Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI) die het Duitse SPRIND (agentschap door doorbraakinnovatie) binnen dezelfde Europese kaders nu heeft.

Raadsaanbeveling regulatory sandboxes

De leden van de D66-fractie verwelkomen het feit dat de Raad op 4 december 2026 naar verwachting een gemeenschappelijk kader voor testomgevingen voor regelgeving (*regulatory sandboxes*) aanneemt. In het coalitieakkoord is afgesproken dat Nederland de ruimte benut die Europese wetgeving hiervoor biedt. Uit het fiche: Aanbeveling testomgevingen voor regelgeving (Regulatory Sandboxes) blijkt dat er nog geen vastgesteld Nederlands beleid is, en dat de opvolging afhangt van de middelen en capaciteit die kunnen worden gevonden. Tegelijk vraagt het kabinet aan de Europese Commissie om minder vrijblijvende regels. Als in Brussel om minder vrijblijvendheid wordt gevraagd, zou nationaal het goede voorbeeld moeten worden gegeven. Wanneer komt het kabinet met een nationaal kader, en welke toezichthouders krijgen daarin een rol en de capaciteit om die te vervullen?

De leden van de D66-fractie wijzen daarnaast op de aangenomen motie van het lid Oualhadj om ten minste één innovatiecluster aan te wijzen als versnelde vergunningszone (Kamerstuk 36 630, nr. 23). Het kabinet pleit in Brussel zelf voor *sandboxes* met ruimte voor gefaseerde vergunningverlening. Is het kabinet bereid de eerste Nederlandse *sandbox* in dat cluster onder te brengen, zodat snellere vergunningen en experimenteerruimte op één plek samenkomen? Ziet het kabinet daarbij ook kansen voor energieopslag, waarvoor de verordening voor een nettonulindustrie aan lidstaten al de ruimte geeft om *sandboxes* op te zetten?

Europees ruimtevaartagentschap en groei van het ruimtevaartecosysteem

De leden van de D66-fractie lezen dat het Europese ruimtevaartagentschap groeit van circa 300 naar ruim 500 medewerkers en dat zijn budget bijna verdubbelt. Het agentschap krijgt er taken bij op het gebied van marktontwikkeling en commercialisering. Nu de Raad stilstaat bij tien jaar Galileo, zien deze leden een kans om ook de Nederlandse ambitie op te schroeven. Het agentschap zit met het Galileo Reference Centre al in Noordwijk, naast het European Space Research and Technology Centre (ESTEC) van de Europese Ruimtevaartorganisatie (ESA). Zet het kabinet zich ervoor in een deel van de nieuwe taken naar Nederland te halen, en zo ja, welke?

In mei jl. vroegen deze leden al hoe Nederlandse bedrijven binnen de Europese ruimtevaartprogramma's kunnen doorgroeien. Voor veel jonge ruimtevaartbedrijven maakt een eerste grote klant het verschil tussen een prototype en een product. Welke inzet kiest Nederland in het beleidsdebat over groei en opschaling van het ruimtevaartecosysteem, en is het kabinet bereid te pleiten voor een agentschap dat bij de eigen inkoop vaker als eerste klant van Europese startups en scale-ups optreedt?

Nederlands voorstel voor gerichte afbouw van risicovolle strategische afhankelijkheden

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat het kabinet in Brussel het voortouw neemt met een gericht staatssteuninstrument, en dat het daarbij aansluit bij de motie van het lid Oualhadj c.s. over Europese halfgeleidercapaciteit (Kamerstuk 32 637, nr. 732). Gerichte steun met strenge filters past bij een open economie die weerbaar wil zijn. Deze leden hebben een vraag over de kern van dat filter. Steun is volgens het voorstel alleen mogelijk in waardeketens waar Europese spelers geen of nagenoeg geen capaciteit hebben. Een batterijfabriek kan echter een Europees adres hebben, terwijl technologie en zeggenschap elders liggen. Wie telt daarbij als Europese speler, en telt de capaciteit van een Europese dochter van een Chinees concern daarin mee?

Verslag Raad van 24 september: fusierichtsnoeren

De leden van de D66-fractie lezen in het verslag dat Nederland het Innovation Shield in de nieuwe fusierichtsnoeren steunt. Deze leden begrijpen dat voor veel startups een overname de route naar groei is, en dat investeerders op die uitweg rekenen. In het concept van 30 april jl. geldt het schild bij de overname van een startup echter ook boven de marktaandeeldrempels, zolang de koper niet de grootste speler in de markt is en geen poortwachterspositie heeft. Daarmee kan ook de overname van een opkomende concurrent door een sterke nummer twee onder het schild vallen. Juist dat is het patroon van een killer acquisitie. Tegelijk krijgt de Autoriteit Consument & Markt (ACM) een inroepbevoegdheid, zoals het coalitieakkoord afspreekt en waar de Kamer op voorstel van het lid Sneller om vroeg (Kamerstuk 36 495, nr. 7). Een zaak die de ACM straks inroept, kan bij de Commissie belanden, die dan de nieuwe richtsnoeren toepast. Hoe voorkomt het kabinet dat Brussel een vrijbrief geeft voor wat Den Haag wil kunnen toetsen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de fractie van de VVD hebben kennisgenomen van de stukken die behoren bij het schriftelijk overleg over de Raad voor Concurrentievermogen, met als deadline voor de inbreng 26 november 2026. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

Interne markt

De leden van de VVD-factie lezen dat er tijdens de Raad voor Concurrentievermogen gesproken zal worden over het verder verdiepen van de interne markt. Deze leden juichen een verdere verdieping van de interne markt toe. Deze leden hebben in het verleden vaak aangedrongen op het verhelpen van territoriale leveringsbeperkingen. Wat is de actuele stand van zaken in dit dossier? Welke stappen heeft Nederland in dit dossier het afgelopen jaar genomen? Wat heeft Nederland de afgelopen jaren in dit dossier concreet bereikt?

Aanbestedingsverordening

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het BNC-fiche voor de Aanbestedingsverordening. Zij lezen tevens dat er tijdens de aankomende Raad gesproken zal worden over de European Innovation Act (EIA). Nederland is kritisch over de mogelijke dubbeling voor pre-commerciële inkoop in de EIA en de Aanbestedingsverordening. Deze leden ontvangen graag van het kabinet een schets van het krachtenveld om, in het kader van versimpeling, de procedurele voorschriften voor pre-commerciële inkoop in het voorstel voor de EIA onder te brengen in de Aanbestedingsverordening.

Daarnaast lezen de leden van de VVD-fractie in het BNC-fiche dat het kabinet in de Aanbestedingsverordening geen voorstander is van een Europees voorkeursprincipe waar publieke inkopers zelf kiezen of zij het inzetten in hun aanbesteding. Het kabinet schetst als alternatief een ‘passieve’ bepaling over de vraag hoe het Europees voorkeursprincipe kan worden uitgevoerd, die vervolgens kan worden ‘geactiveerd’ in sectorale regelgeving als er een zorgvuldige afweging door de Europese Commissie en de lidstaten is gemaakt. Hoe is, volgens het kabinet, het krachtenveld voor dit alternatieve voorstel?

Daarnaast lezen de leden van de VVD-fractie in het BNC-fiche dat het kabinet terughoudend is in het verplichten van een vast percentage op kwaliteit. Hoe wil het kabinet voorkomen dat er in aanbestedingen enkel wordt gestuurd op de laagste prijs? Hoe realistisch acht het kabinet zo’n alternatief voorstel, gegeven het Europese krachtenveld?

EU-ruimtevaartprogramma

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het BNC-fiche voor de verordening over het EU-ruimtevaartagentschap. Voor deze leden is het van belang dat de taken tussen enerzijds het EU-agentschap voor het Ruimtevaartprogramma (EUSPA) of het toekomstige European Union Space Services Agency, en anderzijds het Europese ruimtevaartagentschap, gescheiden blijven. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat het EUSPA het werk van het ESA niet overneemt? Hoe worden uitvoering en toezicht binnen het EUSPA gescheiden?

De leden van de VVD-fractie weten daarnaast dat het Earth Observation Governmental Service (EOGS) onderdeel uitmaakt van het voorstel voor het nieuwe European Competitiveness Fund. Dit gaat onder andere om het genereren van aardobservatiebeelden. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat inlichtingen een zaak van de lidstaten blijft? Is het kabinet bereid zich in te zetten voor inlichtingensamenwerking tussen lidstaten, bijvoorbeeld via een “Europese Five Eyes”?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de geagendeerde stukken op de agenda van het schriftelijk overleg over onder meer de geannoteerde agenda voor de Raad voor Concurrentievermogen, maar hebben hierover nog wel enkele vragen.

De leden van de PRO-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de positie van dit kabinet aangaande de Aanbestedingsverordening. Deze leden steunen het kabinet in de ambitie om aanbestedingen strategisch in te zetten voor het behalen van maatschappelijke doelen, zoals ook verduurzamings- en sociale doelstellingen. Ook de inzet op een simpele en flexibele aanpak die geen afbreuk doet aan de aanbestedingspraktijk van medeoverheden is belangrijk.

De leden van de PRO-fractie hebben wel een aantal vragen over de vraag hoe het kabinet deze doelen concreet en afdwingbaar wil maken en van aanbestedingen dus een effectief instrumentarium wil maken. Kan het kabinet toelichten welke doelstellingen concreet genoemd zullen worden? Aan welke doelstellingen moeten aanbestedingen concreet gaan bijdragen? Op welke manier wordt dit afdwingbaar richting lidstaten? Anders gezegd, hoe wordt ervoor gezorgd dat alle lidstaten vergelijkbare doelen en ambities hanteren om zo een gelijk speelveld en een gemeenschappelijke markt te creëren?

De leden van de PRO-fractie vragen tevens hoe de keuze wordt gemaakt om, afgaande op maatschappelijke doelen zoals weerbaarheid en verduurzaming, voor bepaalde sectoren of productcategorieën, specifieke kaders in te richten. Hoe wil het kabinet bepalen waar Europese voorkeurseisen wel of niet van toepassing zouden moeten zijn? Hoe gaat het kabinet ervoor zorgen dat deze in alle lidstaten op eenzelfde en voorspelbare manier worden toegepast, zodat de rol van de overheid als eerste klant voorspelbaar en werkbaar is voor ondernemers? Deze leden zouden het een gemiste kans vinden als hier veel vrijheid wordt gelaten, ook via uitzonderingsgronden, en daarmee opnieuw een zeer gefragmenteerde markt zou ontstaan in strategische sectoren.

Bovendien vragen de leden van de PRO-fractie hoe het kabinet ervoor wil zorgen dat de nieuwe aanbestedingsregels er in de praktijk toe leiden dat innovatie, kwaliteit, leveringszekerheid, economische veiligheid en weerbaarheid daadwerkelijk gewicht krijgen bij de gunning en aanbestedende diensten niet alsnog hoofdzakelijk op de laagste prijs gunnen. Welke maatregelen zijn volgens het kabinet nodig om aanbestedende diensten voldoende expertise en handelingszekerheid te geven om deze criteria daadwerkelijk toe te passen?

De leden van de PRO-fractie vragen ook of het kabinet instrumenten uit de Industrial Accelerator Act (IAA), zoals vaste en oplopende content criteria en Europese oorsprongseisen, ook als instrumenten wil inzetten in deze verordening. Hoe beoordeelt het kabinet de mogelijkheden binnen de PPA om Europese aanbestedingen strategischer in te zetten tegenover derde landen, waaronder China, die geen vergelijkbare markttoegang bieden of waarvan ondernemingen door marktverstorende staatssteun worden bevoordeeld? Tevens vragen deze leden welke criteria het kabinet gebruikt voor de beoordeling van het al dan niet bepleiten van deze mogelijkheid. Want tot nog toe is het niet concreet, en daardoor niet helder, hoe Nederland ‘terughoudende’ afweging maakt om al dan niet te pleiten voor Europese voorkeur.

De leden van de PRO-fractie vragen tevens concreet aandacht voor de cleantech sector, zoals zonnepanelen, warmteoplossingen, windenergie, batterijen, elektrische vrachtwagens- en bussen. Een sector waar Nederland verschillende sterke maakbedrijven en veel kennis in huis heeft. De overheid is in deze sector een vaste klant en kan door strategisch aan te besteden optreden als zowel eerste klant als vaste waarde wat betreft marktcreatie. De leden van de PRO-fractie vragen het kabinet om een veel pro-actievere en richtinggevende rol in te nemen bij deze sector en bij specifieke waardeketen en technologieën. Kan het kabinet hierop reflecteren? Hoe denkt het kabinet dit vorm te geven in de nieuwe verordening van de Commissie? Kan het kabinet toezeggen in gesprek te gaan met deze sectoren over de vraag hoe de aanbestedingsregels kunnen bijdragen aan de verduurzaming en groei van deze cleantech sectoren?

Daarnaast vragen de leden van de PRO-fractie aandacht voor een goede aanbestedingspositie van gemeentelijke afvalbedrijven, zodat zij voortvarend en grootschalig kunnen investeren in de circulaire economie. In dat kader vragen deze leden of het kabinet in Brussel wil bepleiten dat de verkoop van warmte en van grondstoffen die rechtstreeks vrijkomen bij de verwerking van gemeentelijk afval, meetellen als onderdeel van de gemeentelijke opdracht. Is het kabinet daarnaast bereid te pleiten voor een gerichte verruiming voor kapitaalintensieve publieke diensten, bijvoorbeeld door maximaal dertig procent ruimte te bieden voor activiteiten voor derden?

Vervolgens hebben de leden van de PRO-fractie vragen over de EII-alliantie en de inzet van Nederland op vraagcreatie. Deze leden ondersteunen het principe van vraagcreatie en een groot deel van de conclusies van de Critical Chemicals Alliance (CCA). Kan het kabinet toelichten hoe hij samen met gelijkgestemde lidstaten vervolg gaat geven aan die conclusies? In welke concrete wetstrajecten gaan er nu initiatieven volgen en op welke termijn? Hoe gaat het kabinet ervoor zorgen dat instrumenten voor vraagcreatie niet gericht worden op incrementele innovatie, maar ook op het opschalen van nieuwe fossielvrije technologieën en productieroutes, ook indien deze op de korte termijn misschien een kostennadeel hebben?

Daarnaast hebben de leden van de PRO-fractie vragen over de *regulatory sandboxes*. Deze leden zien het nut ervan in om regels innovatiegerichter te maken. Tegelijk zien deze leden ook het belang van milieu- en arbeidsbescherming. Hoe grijpt het voorstel, maar ook het vervolg, in op deze zaken? Hoe zorgt het voorstel ervoor dat een ‘zandbak’ een tijdelijke situatie is, waar men ook weer uit moet groeien, zowel in tijd als in omvang van de activiteit? Daarnaast vragen deze leden of bij het opzetten van dit instrument nu niet te eenzijdig wordt gekeken naar concurrentievermogen, maar dat het ook moet bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Ziet het kabinet mogelijkheden om het instrument vooral te benutten voor sectoren die bijdragen aan de maatschappelijke uitdagingen die Nederland wil oplossen (denk aan klimaatverandering, circulaire economie of vergrijzing)?

Tenslotte hebben de leden van de PRO-fractie vragen over de herziening van de richtlijn voor beroepskwalificaties. Deze leden zien dat het cruciaal is voor werkgevers om voldoende talent te kunnen benutten om te groeien en maatschappelijke uitdagingen op te lossen. Daarbij is talent uit andere Europese landen ook nodig. Wel vragen deze leden hoe dit initiatief zich verhoudt tot de waarde van bestaande Nederlandse beroepskwalificaties. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat het speelveld ook voor Nederlandse werknemers gelijk blijft en hun diploma niet onverwachts aan inflatie onderhevig is door internationale standaarden die gelijkwaardig zijn, maar mogelijk minder inspanning of investering vergen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de komende Raad voor Concurrentievermogen en de geagendeerde BNC-fiches. Zij hebben hierover onderstaande vragen en opmerkingen

Aanbestedingsverordening (fiche en geannoteerde agenda)

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het fiche over de Aanbestedingsverordening. Zij steunen de richting van de Europese Commissie om het wettelijke aanbestedingskader te moderniseren, vereenvoudigen en flexibiliseren. Daarmee ontstaat meer ruimte om aanbestedingen strategisch in te zetten voor innovatie, duurzaamheid, (cyber)veiligheid en strategische autonomie. Deze leden zien veel kansen in de rol van de overheid als *launching customer* (eerste klant) om innovatie en maatschappelijke transities aan te jagen. Ook verwelkomen zij de inzet op het verminderen van regeldruk en het verbeteren van de toegankelijkheid van aanbestedingen voor het midden- en kleinbedrijf (mkb).

Daarnaast steunen deze leden de keuze om het Europese aanbestedingskader verder te harmoniseren door de bestaande richtlijnen te vervangen door één verordening. Hoewel zij de

algemene richting van het Commissievoorstel onderschrijven, hebben zij nog enkele vragen over de concrete uitwerking en uitvoering ervan.

Governance

De leden van de CDA-fractie lezen dat het voorstel voorziet in een nationale coördinerende instantie die onder meer als aanspreekpunt voor de Europese Commissie moet fungeren, de samenwerking tussen nationale autoriteiten moet coördineren en richtsnoeren moet bieden voor grote infraprojecten. Hoe kijkt het kabinet aan tegen de inrichting van deze functie in Nederland? Is het kabinet van mening dat deze taken idealiter ondergebracht dienen te worden bij een bestaande organisatie om zo versnippering te voorkomen, of wordt gedacht aan een nieuwe instantie? Aan welke bestaande instantie, bijvoorbeeld de Commissie van Aanbestedingsexperts (CvAE) of de Autoriteit Consument & Markt (ACM) wordt op dit moment gedacht?

De leden van de CDA-fractie verwelkomen de inzet van de Europese Commissie om aanbestedingsprocedures verder te digitaliseren en de administratieve lasten voor ondernemers te verminderen onder andere via het *once-only* principe (eenmaligheidsbeginsel). Zij lezen dat de Commissie een gemeenschappelijk digitaal ecosysteem voorstelt waarin nationale aanbestedingsplatforms met elkaar worden verbonden. Hoe verhoudt dit voorstel zich tot het bestaande Nederlandse platform TenderNed? Daarnaast lezen deze leden dat de precieze technische en functionele invulling van de digitaliseringsverplichtingen nog onvoldoende duidelijk is om een betrouwbare financiële inschatting te maken. Wanneer verwacht het kabinet hierover meer duidelijkheid te hebben en inzicht te kunnen geven in de financiële en uitvoeringsgevolgen voor Nederland?

Met betrekking tot het *once-only* principe vragen de leden van de CDA-fractie of ook wordt ingezet op het hergebruik en de erkenning van bewijsstukken op leveranciersniveau. Zo zouden bedrijven bij vergelijkbare aanbestedingen niet telkens opnieuw dezelfde bewijsstukken hoeven aan te leveren, bijvoorbeeld documentatie omtrent veiligheidsscreening. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om met een dergelijke aanpak de administratieve lasten fors te verminderen en zo de drempel voor bedrijven om deel te nemen aan aanbestedingen te verlagen?

De leden van de CDA-fractie vragen daarnaast een reflectie van het kabinet hoe gewaarborgd blijft dat de administratieve lasten daadwerkelijk zullen dalen ook als het digitale ecosysteem vertraging oploopt of nieuwe elementen toegevoegd worden in de verdere onderhandelingen. Hoe stuurt het kabinet hierop tijdens de onderhandelingen en hoe wordt voorkomen dat de beoogde lastenverlichting hierdoor onder druk komt te staan?

Rechtsbescherming

De leden van de CDA-fractie lezen dat de rechtsbeschermingsrichtlijnen geen onderdeel uitmaken van de voorgestelde herziening van het Europese aanbestedingskader, maar dat het kabinet bij de Europese Commissie zal navragen waarom deze niet zijn meegenomen. Welke kansen ziet het kabinet om ook de rechtsbeschermingsrichtlijnen bij deze herziening te betrekken en zo tot een samenhangend Europees aanbestedingskader te komen? Is het kabinet bereid zich hiervoor tijdens de onderhandelingen in te zetten?

Innovatief aanbesteden

De leden van de CDA-fractie verwelkomen de introductie van een nieuwe innovatieprocedure waarmee aanbestedende diensten meer ruimte krijgen om innovatieve oplossingen te ontwikkelen, te testen en aan te schaffen. Zij benadrukken het feit dat flexibiliteit, snelheid en schaal hierbij van groot belang zijn, zodat de overheid daadwerkelijk als eerste klant kan optreden. In hoeverre bieden de procedurele vereisten van artikel 42 volgens het kabinet voldoende ruimte om innovatieve oplossingen snel en flexibel aan te besteden? Welke mogelijke knelpunten voorziet het kabinet hierbij?

Daarnaast vragen deze leden of de nieuwe innovatieprocedure volgens het kabinet voldoende ruimte biedt om leveranciers vroegtijdig te betrekken en met hen een open gesprek te voeren over de vraag welke innovatieve oplossingen het meest effectief zijn, zonder dat de overheid vooraf al te veel vastlegt over de gewenste oplossing.

De leden van de CDA-fractie zien in de nieuwe innovatieprocedure juist ook kansen voor het innovatieve mkb, start-ups en scale-ups. Biedt de voorgestelde vormgeving van de innovatieprocedure volgens het kabinet voldoende ruimte voor jonge en kleinere ondernemingen om zich op een laagdrempelige en lastenluwe manier in te schrijven voor (overheids)opdrachten?

De leden van de CDA-fractie constateren daarnaast dat het kabinet terughoudend is ten aanzien van het verplicht stellen van een minimumpercentage voor kwaliteitscriteria. Deze leden benadrukken echter dat juist bij kritieke of sensitieve infrastructuur en technologie kwaliteit zwaarder zouden moeten wegen dan puur de prijs. Welk minimumpercentage voor kwaliteit acht het kabinet wel wenselijk en ziet hij mogelijkheden om dit percentage bij bepaalde kritieke aanbestedingen te verhogen? Indien het kabinet voorstander is van een gedifferentieerde aanpak, is hij dan bereid een duidelijke leidraad op te stellen en deze actief onder de aandacht te brengen van aanbestedende diensten?

Vraagbundeling

De leden van de CDA-fractie zien daarnaast kansen in het bundelen van de inkoopkracht van overheden om zodoende innovatieve oplossingen sneller op te schalen en uitvoeringslasten van aanbestedende diensten te beperken. Zij lezen dat artikel 10 mogelijkheden biedt voor centrale inkoop en gezamenlijke aanbestedingen, ook over landsgrenzen heen. In hoeverre bieden deze bepalingen daadwerkelijk nieuwe mogelijkheden ten opzichte van het huidige aanbestedingskader? Welke belemmeringen ziet het kabinet nog voor het gezamenlijk inkopen van innovatieve oplossingen?

In aanvulling daarop vragen deze leden in hoeverre het clusterverbod en Europese aanbestedingsdrempels een beperking vormen voor vraagbundeling. Kan het kabinet daarop reflecteren? Specifiek vragen deze leden in hoeverre de huidige drempelwaarden de snelheid van aanbestedingsprocedures in de weg staan en of het kabinet mogelijkheden ziet om deze belemmeringen te verminderen.

Begeleiding bij implementatie

De leden van de CDA-fractie lezen voorts dat het kabinet verwacht dat de nieuwe Aanbestedingsverordening een grote professionaliseringsslag vraagt van aanbestedende diensten, met name van kleinere gemeenten en scholengemeenschappen. Zij begrijpen dat meer flexibiliteit in aanbestedingsprocedures ook meer kennis en deskundigheid van publieke

inkopers vraagt en ook een andere taakopvatting. Welke rol ziet het kabinet voor zichzelf bij het begeleiden en ondersteunen van aanbestedende diensten bij de implementatie van de nieuwe verordening? Welke rol kan bijvoorbeeld PIANOo of de CvAE spelen in het delen van *best practices* ook als het gaat om innovatief aanbesteden?

Samenhang met sectorale regelgeving

De leden van de CDA-fractie delen de zorgen van het kabinet over de mogelijke nieuwe versnippering van Europese aanbestedingsregelgeving. Zij lezen dat onder meer de Cloud and AI Development Act (CADA) en de Chipsverordening 2.0 afzonderlijke bepalingen over gezamenlijke aanbestedingen bevatten. Welke concrete inzet heeft het kabinet om ervoor te zorgen dat deze bepalingen aansluiten op de nieuwe Aanbestedingsverordening? Hoe wordt voorkomen dat ondernemers en aanbestedende diensten alsnog worden geconfronteerd met uiteenlopende, tegenstrijdige of overlappende procedurele verplichtingen?

De leden van de CDA-fractie constateren daarnaast dat sprake is van samenloop tussen de Europese Innovatieverordening en de voorgestelde Aanbestedingsverordening, in het bijzonder op het gebied van R&D-aanbestedingen. Zij vragen het kabinet ook inhoudelijk te reflecteren op de verhouding tussen de voorgestelde R&D-procedure uit de Innovatieverordening en de innovatieprocedure uit de Aanbestedingsverordening. Hoe ziet het kabinet de optimale inrichting en afbakening van beide procedures om zo onduidelijkheid aan de voorkant te voorkomen?

Voorts vragen de leden van de CDA-fractie of volgens het kabinet de voorgestelde Aanbestedingsverordening voldoende flexibiliteit biedt om toekomstige ontwikkelingen in sectorale wetgeving op te vangen, zonder dat hiervoor telkens aanvullende aanbestedingsregels nodig zijn.

Energie Intensieve Industrie (EII) alliantie

De leden van de CDA-fractie waarderen de inzet van het kabinet om tijdens het ontbijt van de EII-alliantie aandacht te vragen voor schone vraagcreatie in de energie-intensieve industrie. Deze leden vragen in hoeverre de aanbevelingen van de Critical Chemicals Alliance (CCA) hierbij betrokken worden. Ook vragen zij of tijdens het ontbijt gesproken wordt over een mogelijke verbreding van de reikwijdte van de Industrial Accelerator Act (IAA), conform de inzet van het kabinet. Hoe ziet het Europese krachtenveld er op dit punt uit en ziet het kabinet mogelijkheden om binnen de EII-alliantie meer steun voor deze inzet te vergaren?

Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie of er ook aandacht besteed wordt aan de samenhang tussen vraagcreatie en effectieve Europese handelsbescherming, zodat investeringen in verduurzaming niet worden ondermijnd door oneerlijke concurrentie van buiten de EU?

II. Antwoord / Reactie van het kabinet